

ЖЕНСКИЯ СЪВЪТЪ

СЪ

ПРИТУРКА „ДОМАКИНЯ“,

ПЕРИОДИЧЕСКО СПИСАНИЕ,

РЕДАКЦИОННО ОТЪ ЖЕНИ,

ЗА ГОСПОЖИ И ГОСПОЖИЦИ.

Списанието излиза дваждъ, на 1 и 20,
а притурката ведждъ, на 10 число
въсѣки мѣсець.

Директорка: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Годишенъ абонаментъ
прѣдплатимъ.
I. На списанието:
За България 5 лева
« странство 6 «
II. На списанието съ
притурката:
За България 7 лева
« странство 9 «

Абонати се записватъ
направо въ дирекцията на
списанието и въ всички
телеграфо-пощен. стан-
ции изъ княжеството.

Оплаваная за нере-
довно испращане листа
приематъ се само въ ра-
стояние на единъ мѣсець
отъ издаванетоъ му.

Пратенитѣ за публику-
ване ржкописи насадь се
не връщатъ.

Писма и ржкописи, не-
подписани и неозначуващи
жъстожителството на до-
писницата, не се прие-
матъ.

Писма неплатени не се
приематъ.

Всѣхъ свѣдѣния, от-
носно на списанието, госпожи и
госпожници, публикуватъ
се въ последната страни-
ца за 30 ст. г. редтъ.

За постоянни обявления
особени условия.

Библиотека

Писма, ржкописи и пари се испращатъ до: Дирекцията на Женския Съвѣтъ улица Войнишка № 122

Съдържание:

*Епюдь по характера. — Сждбата на жеситѣ. — Влия-
нието на домашното възпитание въ обществото. — Една
майка. — Обявления.*

Епюдь по характера

Песимизмътъ.

До сега много пъти навѣрно, любезни чи-
татели, сте слушали или чели думата пес-
имизъмъ. Ний много пъти сме се замисляли върху
туй зло, което казватъ, че било краевѣговната
ни характеристичность. Фразата е хубава, дѣй-
ствително, но всичко си е това. Още отъ врѣ-
мето на Гете, който основи *Вертера*, имаме хора
отчаени; отъ онуй на Шатобриана, който съчини
Рене, имаме хора меланхолични; Ламартинъ самъ
даде сжществуване на плачущитѣ; ний сами
сме песимети. А на кого дължимъ ний това?
На Флорберта и на Боделера, ако се не лъжж.

Песимизмътъ прочее е на мода. Той пър-
вомъ нападнж литературата, отъ гдѣто и спе-
чели нѣколко личности — нѣщо неизбѣжно, раз-
бира се, та сега за сега е нѣщо отличително, е
нѣщо благородно, ако искате, да бжде нѣкой
песимистъ.

Това душевно расположение е, види се,
знакъ на възвишенъ духъ, на истъчнена па-
тура. Не би трѣбвало, обаче, да се смѣсва пе-

симизмътъ съ меланхолията, за която единъ
старъ писателъ каза, «че е притежание на
единъ гений», и за която другъ модеренъ спи-
сателъ писа, «че не ѣж притежаватъ долнитѣ
или обикновеннитѣ души».

Впрочемъ, песимизмътъ самичкъ не е вече
достатъченъ; придружаватъ го още разни бър-
котии, разстройване и нервозность. Азъ не
знаѣж, госпожи и госпожници, дали може нѣкой
да бжде щастливъ, когато е забърканъ, разстро-
енъ и нервозенъ, но мислѣж, че всичко това
могло би да зацѣвне — и какво зацѣвнуване!
— у Римлянитѣ подиръ испаданнето имъ!

Дѣйствително, човѣкъ научава нѣкои твърдѣ
любопитни и чудни тайни; азъ съмъ видѣла
много млади осемнадесетгодишни момъ, които съ
голѣма сериозность увѣряватъ, «че сж съвър-
шенно освободени отъ всѣкаква иллюзия и че не
вѣрватъ вече въ нищо.» Мъ же обаче да се приеме,
за да не вѣрва вече нѣкой въ нищо, трѣбвало би да е
имало врѣме да вѣрва въ нѣщо и че, за да бжде
нѣкой съвършенно освободеи отъ иллюзии, трѣба
да е живѣлъ много и да е позналъ много ра-
боти. А какво знаѣжтъ тия осемнайсегодишни
души?

Обаче, ще се прѣдпазѣж отъ да имъ се из-
смѣжж, защото на възрастята имъ и азъ съмъ
писала, като тѣхъ: «О! минаватъ, заминаватъ

годнитѣ! Колко сж побѣлѣли космитѣ ми! колко е истинжло сърдцето ми! Подъ снѣга на зимитѣ пролѣтъта не може да зацѣвие.» Какъвъ лиризмъ, нѣли, госпожи и госпожици? Увѣрявамъ ва, че, срамъ ма е колчемъ прочитамъ писаното си.

Азъ често съмъ поддържала слѣдующето, което може да се види малко странно, обаче то е цѣла истина: че, като е нѣкой твърдѣ злощастенъ, може да бжде и много щастливъ. Кой, дѣйствително, не познава дълбокитѣ радости, мира, който причиняватъ благороднитѣ скърби, тѣриѣливо понесени? Цѣлата тайна на утѣшенето се състои въ знанието да се издигва доста на високо сърдцето. *Горъ илпемъ сердца!*

Но тукъ не може да сжществува въпросъ за страдание, защото въобще тия, що сж пострадали, не сж песимисти, а нѣкъ песимиститѣ и не сж пострадали. Всички ония, на които сърдцето не е обикновенно, запознати сж съ скърбитѣ, които произлизатъ отъ съчувствуванието на нашето безсилне и едно силно пожелание на неизвѣстността, но тия облагородяющи скърби нѣматъ нищо общо съ песимизма.

Каквото щжтъ да казватъ тия, които си иматъ за система да виждатъ въ всичко зло, азъ намирамъ живога добъръ, хубавъ и дѣйствително той си е такъвъ. Първомъ, сжществува въ тоя свѣтъ по-вече добродѣтель, отколко вѣрватъ хората, че има въ него такъва. Наистина, малко съмъ живѣла до сега, но все пакъ ми се удаде случай да срѣщнж много хубави, велики, щедри, прѣдани души. Една само, прочее, такъва срѣща не е ли достатѣчна да на утѣши за много работи?

Животътъ, впрочемъ, си е хубавъ и само защото е животъ: да живѣешъ значи да обичашъ, да чувствувашъ, да разбирашъ. Колкото за мене си, азъ съмъ познала вече всѣкакви чувствувания и радости и трѣкнж такива, щото, при всичко че съмъ пострадала и въпрѣки че ще пострадамъ още, нѣма да съжалѣжъ, за гдѣто съмъ се родила.

Нѣли имаме способността да усѣщаме всѣкаква радость? Нѣкои тъмни духове ще ни възразжтъ, може би: не можемъ позна всичко. Безъ съмнѣние, защото сме сжщества несъвършени. Но прѣдоставеното на расположението ни поле, ако и да е ограничено, е много пространно обаче, и при това остава ни още като върховно утѣшенне дълбокото свазание на единъ отецъ: «ни

тукъ не сме въ мѣстото, гдѣто се свършватъ работитѣ, но тамъ, гдѣто се тѣ начеватъ още.»

Нѣли имаме чувството на хубавото? Ако знаемъ да се чудимъ на изящността на нѣкой форма или на нѣкой контура, на хармонията на нѣкой картина; ако сме способни да оцѣняваме привлѣкателността на една страница, артистически написана, и на една фраза музикална, научно съставена, то за какво ли трѣбва да се оплакваме? Нѣма ли въ тая форма, въ тая картина, въ тая страница, въ тая хармонична модуляция нѣщо, което да накара да забравяме много часове на скърбъ и дотѣгване?

И не е ли достатѣчна една само слънчева лжчь, единъ само приятелски погледъ, една само дума, да на утѣши за сума страдания? Животътъ, вѣрно, не може да ни принесе истинско щастие, пълно, особенно же продължително щастие, но тя ни запазва въ резерва нѣкой тихи радости и дълбоки удовлетворения, съ които ний не винаги умѣемъ да се наслаждаваме.

Нѣли имаме прѣдъ себе се натурата, толкова хубава, съ своитѣ промѣнения? Динтѣ на есенята не прѣдставятъ ли една несказана сладость, съ която се пълни сърдцето ни при снитанието ни изъ оголѣванитѣ гори, по посланитѣ съ изджхвающи листовѣ пжтеки, при гледаннето на зълѣзвающето слънце; есеннитѣ вечери сж толкова хубави! «Но зимата ще дойде!» ще ми кажжтъ нѣкои. Разбира се. Но пролѣтъта отново ще на посѣти расцѣвнжла и ще ни се види още по-приятна слѣдъ тия безслънечни и снѣговити мѣсеци. Между другото, дългитѣ зимни вечери, прѣзъ които *снѣжикитѣ* ни прѣдоставятъ толкова удоволствия, нѣматъ ли своята привлѣкателность? Нѣли имаме, най-послѣ, наоколо си толкова бѣдняци и сиромаси, които гладуватъ, жѣдуватъ и които плачжтъ? Нѣма ли на всѣкъдѣ слъзи да избърсваме и на мизерността да помагаме? А нѣкъ песимиститѣ ще ми кажжтъ още веднжжъ: «Какъ може да ни се види животътъ хубавъ, когато сжществува въ него толкова мизерия?» Защото ни е прѣдоставена радостята да пмъ дойдемъ на помощъ, ще отговоримъ ний. И ако нѣмаме пари да имъ дадемъ, то нека ги утѣшяваме — нѣкой думи струватъ колкото едно цѣло съкровище, — нека ги утѣшяваме, и послѣ нека се обрѣщаме и отправяме къмъ Бога и смиренно да му казваме: «Господи! не съмъ въ сила да олекнж сътворенята Ти отъ злочестината; имай съжаление надъ тѣхъ.»

Азъ нѣмамъ нищо друго, освѣнъ добрата си воля и съжалението. За това прочее възлагамъ всичкитъ си надѣжди на Тебе и увѣрена, че никоя молитва не е бесполезна и че никое желание не се губи напразно, очаквамъ отъ Твоята безмѣрна милость и великодушне утѣшението на страдающитѣ.

Казвахъ ви отъ самото начало на тая си статия, госпожи и госпожици, че въобще се гледа на песимизма като знакъ на възвишенъ духъ, разочарованъ отъ зрѣлището на съществуваннето. Азъ бихъ наклонна да повѣрвамъ първомъ, че той исказва единъ сърдеченъ порокъ, а послѣ че е знакъ на една малко облагородена душа, невъсприемчива за хубоститѣ на природата и на искуството.

Но азъ тукъ говорѣхъ за истинския песимизмъ; тоя, който върлува изъ новото ни поболѣние не е нищо, освѣнъ едно негово отражение; той е просто една мода. Тѣзи мода ще си изживѣе и ти врѣмето, а когато бѣде замѣстена съ друга, то ония, що сж казали, че не вѣрватъ въ нищо, ще бждатъ просто смаани, като разбератъ, че вѣрватъ още въ много работи. Уви! и въ шейсегодшната си възраст даже тѣ ще иматъ да си губѣтъ пльюзни: толкова силна и постоянна е вѣрата!

Колкото се отнася за мене, азъ, госпожи и госпожици, мислѣхъ, че по струва да се вѣрва въ всичко, отколкото да се не вѣрва въ нищо, и до това врѣме, до което ще съществуватъ облаци по небето, шумолението на бистрата и прохладната водича подъ трѣвитѣ, вѣтрецѣтъ по горитѣ, цвѣтита по полето, звънения изъ въздуха, до когато ще има да се разледватъ произведения на искуството, да се четѣтъ книги, да се утѣшаватъ злощастници, жьвотѣтъ ще си бжде винаги хубавъ!

Сждбата на женитѣ.

(Вижь брой 21-й стр. 163.)

II.

Отсъствието на свободата като причина за недостатъчното развитие на природнитѣ свойства на жената. Отклонение исклучително на назначението на пола като първоначална причина за неравенството.

Свободата и справедливостѣта сами по себе си никога не могатъ да образуватъ обстоятелства,

които би огладили естествениитѣ особености; напротивъ, тѣ всекога съставляватъ най главното условие, което благоприятствува за всестранното развитие на отличителнитѣ свойства. Въ принципитѣ за свободата на женитѣ съвсѣмъ не се съдържа изискванието да се прѣобразуватъ тѣхнитѣ природни особености и да се направѣтъ еднакви характеритѣ и привичкитѣ и на двата пола. Подражаннето на безсмисленнитѣ и врѣднитѣ привички на мъжетѣ се ползватъ съ особена привлѣкателна сила само въ сферата на най-грубото извращение на самитѣ по себе справедливи стрѣмления къмъ емансипацията. Съ отхвърлението на тия външности, ний искаме да защитимъ повече дълбока мисль, а именно, че и въ всеко друго направление, ако жената би пожелала да постави на себе си задачата да играе такава съща роль, каквато до сегашно врѣме играйтъ мъжегѣ въ общества и господарствата, значело би да се отклони отъ свои си пътѣ. Свободата, като стане всеобща, трѣбва да се развива въ свършено друго направление, защото ти ще трѣбва да дѣйствува по духа на самата природа. Слѣдователно, различията, до колкото тѣ дѣйствително съществуватъ отъ самата природа, трѣбва, съ отпаданнето на искусствениото стѣснение, да се отпечататъ още по-силно отъ колкото това е било възможно до настояще врѣме. Смыслѣта, въ която е възможно раздѣлението на труда и функциитѣ между двата пола въ всичкитѣ направления на частния и общественния животъ, може да стане ясна, когато се изличѣтъ границитѣ, които до сега бѣратъ на женитѣ да се занимаватъ съ съответствующи родове дѣятелности, въ всичкитѣ сфери на обществението. При общественното обсъждане на всичко, което се касае до женитѣ, а особено на такива спорове и постѣпки, въ които поведението на женитѣ се явява главно обстоятелство, рѣшението трѣбва да принадлежи на женитѣ, или, при съществуваннето на отношения отъ смѣсенъ характеръ, тѣ (женитѣ) трѣбва да взиматъ еднакво участие при рѣшението заедно съ мъжетѣ. Гдѣто мъжетѣ по неволя сж склонни къмъ партийность, тамъ едно странната присяда не създава безспорното право. Ний не искаме да се впускаме тукъ въ частности, но само да докажемъ, че най-голямий недостатъкъ въ общественния животъ се заключава въ това, че отличителнитѣ свойства на женитѣ не достигатъ тия проявления, които сж свойственни на нейнитѣ функции. Само при това послѣднѣо условие животѣтъ ще бжде по-съдържателенъ и разнообразенъ, тогава — когато отсъствието на достѣпа или косвенното запрѣщение на много професии и функции поддържатъ стѣсненето на природнитѣ свойства на женитѣ. Равенството въ угаѣтенията и исклучителното осмѣждане на назначението на пола — съществува, благодарение на насиането, безъ да се гледа на това, че свободата трѣбва да води къмъ повече богато съдържание на своеобразностиятѣ.

(Отъ естествена точка на гледаннето майчин-

ството трѣбва да бѣде физиологически свързано съ отклоненията на жизненитѣ функции на тѣзи задачи. Природата не е въ състояние да прѣдостави на отдѣлно същество главно участие въ работата за размноженіе безъ това, щото да не причини на жената очевидна вреда въ началото, въ периода на дивостѣта, а слѣдъ това и въ периода на полукulturата, който се простира и до настояще врѣме. Не различието въ физическитѣ сили на мъжа и жената, което при дивото имъ състояние не е можело да бѣде голѣмо и което се явява въ по голѣмо число случаи по-скоро слѣдствие, отколкото причина отъ неучастието въ външнитѣ жизненни борби, а необходимостта да посвети себе си на грижата за не родившето се още и за едва появилшето се на свѣта потомство е създадала за женитѣ положение, което ѝ постави на второстепенно мѣсто въ живота и обществото. Тѣзи необходимостъ, като единствено срѣдство да се получи перевесъ въ грубата борба, е основанието на първоначалното робство на жената. Като се начене отъ този моментъ, който природата да заобиколи не е могла, и до настояще врѣме историята работи за създаването на каквото и да бѣде культурно приближение къмъ повечето свободно състояние. Погодъ къмъ първото уклонение на женитѣ исклучително на назначението на своя полъ е даденъ отъ самата природа, макаръ въ общия порядъкъ това уклонение съвѣмъ да не прѣдставлява необходимостъ. Женитѣ сѣ обрѣчени отъ природата на немощи и страдания, въ по-голѣма степенъ, отколкото мъжете; еднакво, послѣднитѣ въ всичкитѣ степени на развитието на народитѣ, всѣкога сѣ възлагали на тѣхъ най-тѣжкитѣ работи и при обработването на земята сѣ експлоатирани съ тѣхъ, като сѣ послѣдни робове. Принуденіето къмъ тѣжки работи и сега още продължава да съществува въ по-голѣмата частъ на населението, защото, гдѣто най-обременителний трудъ не се полага отъ слугитѣ (въ случай че пѣма такива), тамъ той се полага отъ женската половина на семейството. И тѣй, за послѣдното обстоятелство едва ли трѣбва да се съжеляватъ женитѣ при свършенитѣ условия; напротивъ, това по-скоро е добро, тѣй като празната жена играе повече вредна роль за себе си и другитѣ, отколкото полезна. Но, помимо недостатъка въ достъпа къмъ професионалнитѣ занятия, осяжданіето на едно само-назначение на пола и толкова едностранното обременение съ тѣжки работи прѣдставлява нѣщо, което не може да расчита на продължително съществуване. Мъжете не само не сѣ взели на себе си повече тѣжкитѣ работи, но и сѣ прѣдоставили на себе си само такъвъ трудъ, съ който е свързано господството и почетитѣ. Тукъ било би неумѣстно възражението, че благородното искусство да убивашъ съ всичкитѣ негови мѣчителства стои по-горѣ отъ страданията и грижитѣ на женитѣ. Наистина, военний занаятъ се съпровожда по нѣкога съ изисквания за подвѣргване своя животъ на опасности,

но и ражданията могатъ при известни условия да влѣкѣтъ подиръ себе си сѣщия рискъ. Военната служба сама по себе си, и независимо отъ отдѣлнитѣ мѣчителства, прѣдставлява трудъ и при това такъвъ родъ, изучаваніето на който съставлява удолствие на господствующитѣ жестоки мъжски елементи. Слѣдователно, не трѣбва да се придава голѣмо значение на това, че войната и убийствата сѣ опрѣдѣлени за мъжката природа, като назначение на тѣхния полъ. Женитѣ произвеждатъ на свѣта дѣца и ги възпитаватъ, а мъжете търсѣтъ срѣдства да ги направѣтъ по-жестоки и взематъ мѣрки за тѣхното унищожение.

Най-главното естествено назначение на жената, прѣди всичко, се състои въ произвежданіето на свѣта дѣца, кърмелието и възпитанието имъ; въ противоположность на това първата всеобща обязанность на мъжа се заключава въ труда за поддържаніето и защитата на жената и дѣтето въ периода, когато тѣ сѣ поставени въ невъзможность да извършатъ това самички. Но било би свършено несправедливо, ако отъ тѣзи първоначални естествени отношения направимъ заключение, че за това подчиненіето на жената съставлява за всѣкога неизмѣняемъ фактъ. Ако врѣмевната пълна беспомощность е осядила жената на не пълна зрѣлостъ, то случаятѣ на болѣститѣ да служатъ за основание за поробването страдающитѣ немощни жени. Като главно слѣдствие за неспособността на женитѣ мъжете турятъ на пръвъ планъ назначението на пола, а особено, когато въпросътъ се докосне до економическата имъ самостоятелность. Въ тѣзи случаи обикновено назначението на пола, споредъ мъжете, свършено поглѣща жената и не ѝ дава възможность да се занимава съ каквото и да било друго. Съществува изгледъ, че ужъ жената трѣбва свършено да се поглѣща отъ брака и семейството. Наистина, назначението на пола обхваща у женитѣ цвѣтуция периодъ на тѣхния животъ въ много по-голѣма степенъ, отколкото това става по отношение на мъжете, които, както и женитѣ, въ много случаи сѣ поставени въ опасности. Еднакво, двѣтѣ тия задачи могатъ да бѣдѣтъ сравними само до толкова, до колкото работата се отнася за врѣмето, което остава за занимание съ други професии. Жената, която изпълнява, освѣнъ задачата на своя полъ, още и особена общественна служба, търпи не малка вреда; но отъ това съвѣмъ не слѣдва, че отъ такива едни прѣгъсвания ще стане за неѣ недостѣпенъ какъвто и да бѣде редъ дѣятелность. Назначението на пола не трѣбва да бѣде такова, щото жената да бѣде прѣзъ този периодъ, прѣзъ който тя може да принесе що-годѣ полза, непрѣривно трудна. Жената природно не е обязана да обрича себе си на гибель отъ непрѣривното зачеваніе, което вреди на самото здравіе. Не говорѣмъ за това, че състояніето на здравіето може да бѣде такова, щото ражданията да се прѣдставляватъ опасни, въобще не се изисква, щото

человѣкъ да се направи слѣпъ робъ на природата, частъ отъ която съставлява и той. Слѣдователно, назначението на пола въ бъдѣще нѣма да остане въ съвършенна зависимостъ отъ произвола на безсъзнателната природа; напротивъ, той трѣбва да се направлява въ смисълъ на свобода и полза за живота, а така сѣщо въ цѣлитъ на облагорождението на потомството, по мащаба на най-добрия нравственъ порядъкъ. Заедно съ това ще исчезнатъ и тѣзи прѣпятствия, които бъркатъ на повече разнообразната дѣятелностъ на женитъ и въобще на културната задача на настоящия вѣкъ, която се състои въ развитието на повече многостранната човѣчностъ, простираща се задъ прѣдѣлитъ на назначението на пола.

гр. Вратца 8 нй Ноемврий 1894 г.

Георгица Хр. Георгиева.

Влиянието на домашното възпитание въ обществото.

Семейството, казва Смайльсъ, е първото училище, въ което се образува характерътъ на човѣка. Тука човѣкъ получава добро или лошо възпитание, защото тамъ той приема правилата на поведението си, които послѣ не го оставятъ прѣзъ цѣлия му животъ.

Поговорката: «Семейството създава човѣка» е повсиче отъ справедлива; защото домашното възпитание съдържа въ себе си не само образуванieto на ума, маниеритъ, но още и на характера. Въ семейството най-много се развива сърдцето, създаватъ се навицитъ, възбужда се умътъ и се образува добъръ или пъкъ лошъ характеръ.

Споредъ тоя изворъ, билъ той чистъ или заразенъ, проистичатъ всичкитъ правила, отъ които се ръководи обществото. Даже и самитъ закони сж нищо друго, освѣнъ отражение на семейството.

Твърдѣ е естествено, че семейний животъ трѣбва да служи като приготвление къмъ общественния и че умътъ и характерътъ получаватъ първоначалното си образование въ семейството. Въ семейството има възможностъ да се отнасятъ къмъ отдѣлнитъ лица, изъ които въ послѣдствие се образува обществото и единъ по единъ всѣкиго да образуватъ. Отъ семейството тѣ встъпватъ въ живота и ставатъ отъ дѣца — граждани. Ето защо на семейството трѣбва да се гледа, като на най-влиятелно училище за просвѣщение, защото *цивилизацията се основава*

на индивидуалното възпитание; и по това, дали е било добро или лошо индивидуалното възпитание въ младостъ, обществото, което тѣ образуватъ, ще владѣе по-голъма или по-малка цивилизация и хуманностъ.

Д' Израели утвърждава, че нравствената атмосфера, въ която човѣкъ е прѣкаралъ първитѣ години на живота си, даже и за най-умния, не остава безъ послѣдствие върху по-нататъшното му възпитание. Всѣкий отъ насъ знае, че дѣтето се ражда слабо и беспомощно; то приема всичко, което вижда отъ по-възрастнитъ, сжщо тѣй, както копривата, увита въ роза, приема миризмата ѝ. Значи, примѣрътъ е главний двигателъ на възпитанието, което трѣбва да се начева още отъ първото дишание на дѣтето.

Колкото нищожни и маловажни да ни се прѣдставляватъ впечатленията, които дѣтето получава въ началото на живота си, но тѣ оставатъ за фондъ прѣзъ цѣлия му животъ. По-нататъшното възпитание не е, освѣнъ наслоение; за това думитъ: «дѣтето е баща на възрастния човѣкъ» сж най-вѣрнитѣ. Около люлката се сѣбятъ сѣмената на добродѣтели или пороци, на чувства или усѣщания, които опрѣдѣлятъ характера на човѣка.

Макаръ че човѣкъ е надаренъ съ сила на самодѣйствиуване, която е изворътъ на самовъзпитанието и за влияние върху окръжаващитъ го човѣци, но все пакъ направлението на характера му, което е дадено въ млади години, има грамадно значение. И най-мъдрий философъ, пославенъ върѣдъ катадневна безутѣшна нравствена низостъ, и той, въ най-продължено врѣме, ще начене да клонн къмъ подивяване. Може тогава да си прѣдстави човѣкъ, до каква по-висока степенъ ще приеме тия нравствени влияния впечатлителната, беспомощна дѣтска душа при такава обстановка. Невъзможно е и най-вѣщия педагогъ да извади деликатна натура, кротка по умъ и сърдце при грубостъ, нравствена нечистота, думи прѣпълнени съ пороци.

Така, възпитателнитѣ помѣщения за дѣца, на които прѣдстои да ставатъ майки и бащи, биватъ добри или лоши, по това какво влияние тамъ прѣобладава. Тамъ, гдѣто домътъ е огворенъ за всѣкакви впечатления, гдѣто сърдцето и разсѣдкътъ благоразумно армонизиратъ при управлението, гдѣто всѣкидневний животъ е чистъ и добродѣтеленъ, гдѣто управлението се

отличава съ тънкостъ, съ добродѣтель и любовь, — отъ тамъ трѣбва да се очаква, че ще излъжгъ хора честни, здрави, полезни и щастливи, способни, когато достигатъ нуждната сила, да вървятъ по стъпките на *воспитателитѣ си*, да постъпватъ винаги честно, да управляватъ себе си благоразумно и да помагатъ за благосъстоянието на ближнитѣ си.

Отъ друга страна, ако дѣцата сж обкржжени съ грубостъ, невѣжество и егоизмъ, тѣ безсвѣдливо усвояватъ сжщо такъвъ характеръ, и кога ставатъ възрастни биватъ такива, въ каквато срѣда били отъ дѣтство.

У дѣтето подражаннето на движенията, маниеритѣ, навцитѣ и пр. е вродено. За него всичко добро или лошо, служи все за образецъ.

Примѣрътъ значи много повече отъ наставленията. Той е поучение, но само все въ видъ на дѣйствиe. При лошъ примѣръ и най-добритѣ наставления сж бесполезни. Дѣцата, както и възрастнитѣ, разбиратъ, що значи съобразностъ на думитѣ съ дѣйствията. За това, много по-голъма врѣда принасятъ тия родители, които не изпълняватъ наставленията; по тоя начинъ тѣ придаватъ дѣцата си на най-лошия, най-ниския порокъ — лицемѣрието. Такива родители въ скоро врѣме ще разбератъ, че сѣмевата, посѣяни отъ тѣхъ, дали плодъ, но и въ сжщото врѣме — че изгубватъ довѣрието — главния двигателъ на възпитанието.

Понеже майката има по-голъмо влияние на постъпките на дѣтето, нежели бащата, то нейний примѣръ дѣйствува най-много при образуване характеръ у дѣцата. Това е, защото майката е владѣтелка на кжщата; слѣдователно поданицитѣ ѝ правятъ всичко, което тя имъ заповѣдва, или виждатъ отъ неѣ. Тя имъ е модель, който тѣ постоянно наблюдаватъ, безсвѣдливо подражаватъ, попече винаги и на всѣкъ дѣ имъ е прѣдъ очигѣ.

Варна,

Е. П. К.

Една майка.

(Продължение и край).

У.

Той билъ единъ голѣмъ стъкленъ пазлъ, нѣколко левги дългъ, умѣрено стоплюванъ зимно врѣме отъ невидими огнища, а пролѣтно врѣ-

ме отъ слънцето. Бѣдната майка немозала да го види, тѣй като нѣмала вече очи. Тя се подвижила, пипайки съ ржцѣ, догдъ намѣрила входа; но тамъ сѣдѣла една стара жена, която била пазачката на кжщата.

— Какво щешъ тука? попитала вратарката.

— О, една жена! извикала майката, ще се съжали надъ мене! — Та казала:

— Идж, да намѣржж Смъргъта, която ми откраднж дѣтето.

— Какъ си дошла до тука и кой ти е помогнжлъ? повторила старата жена.

— Всеблагий, казала майката, съжали се надъ мене. Ти тоже ще ме съжалишъ, та ще ми кажешъ, гдѣ ще можъ да намѣржж чедото.

— Не ти познавамъ чедото, казала бабата, а ти не можешъ вече да го видишъ. Много цвѣтя и дървеса, прѣдставляющи челоѣческия животъ умрѣли прѣвъ тая нощъ. Подиръ малко ще дойде Смъргъта да ги откъсне, защото знаешъ, мислжж, че всѣко челоѣшко смщество, има си тукъ цвѣтьето или дървото, споредъ тѣлото на всѣко едно отъ тѣхъ. Тѣ иматъ сжщия, както и другитѣ цвѣтя видъ, но иматъ и сърдца и това имъ сърдце винаги тупа. А тѣй като сърдцето на малкитѣ дѣца тупа, както и онуй на мжжетѣ, то ако би ти било възможно да го познаешъ по тупанието...

— О, да, да, казала майката, увѣрена съмъ, че ще го познажж.

— На колко години ти бѣше дѣтето?

— На една година; то отдавна бѣ почнжло вече да се смѣе, а онзи денъ само за прѣвъ път бѣ миказало: *мало*

— Ще та заведж въ залата на едногодшнитѣ дѣца, но какво ще ми дадешъ?

— Че имамъ ли вече нѣщода расположж? казала майката. Нищо, както видишъ; но ако ще искате и боса да отидж до другия край на земята, ще отидж!

— Нѣмамъ работа съ края на земята, казала сухо бабата; но ако искашъ да ми дадешъ дългата си черна кждраѣа коса и да ми вземешъ бѣлизнявитѣ косми, то ще ти направж туй, което щешъ.

— Туй ли само? казала бѣдната жена. О, вземи си ги!

И дала ѣ майката хубавата си черна коса въ замѣна на нѣколко само бѣли косми на бабата.

VI.

Тогива тѣ влѣзли въ едно голѣмо цвѣтопазилище на Смъртъта, гдѣто растѣли разни растенія, цвѣтя, дървеса и били раздѣлени по възраст. Тамъ се намирали нацинти подъ стѣклени звѣнца, разни водорасли цвѣтя плували по повърхността на разни бассейни, едни живи и ясни, други слаби и завѣхнжли; тамъ се намирали великолѣпни палми, великански тополи, високомѣрни явори; имало борики и всѣкакви други храстия. Всѣко дърво, всѣка трѣва, всѣко пвѣте си имало името и прѣдставлявало по единъ човѣшки животъ. Тамъ имало голѣми дървеса вжтрѣ въ тѣсни бѣчви, готови да се прѣснжтъ, по причина че били много малки и тѣсни; имало пѣкъ и други много малки рястения, пасадени въ голѣми сѣждове. Тѣснитѣ бѣчви прѣдставлявали сиромаситѣ, а голѣмитѣ сѣждове — богатитѣ.

Най-послѣ майката влѣзла и въ стаята на малкитѣ дѣца.

— Тука, ъ каза бабата.

Тогива слѣпната майка взела да се велушва на сърдце биенията на цвѣтята и да ги пипа по сърдцата имъ.

Тя толкова пѣти бѣ се навела над гжрдитѣ на дѣтето си и се вслушвала на сърдечнитѣ му тупания, щото би му распознала сърдцето испомежду хиляди други сърдца.

Тукъ — е, тукъ е! извикала най-послѣ тя, като протѣгнжла ржка къмъ единъ малкъ кактусъ, който бѣ налѣгнжлъ къмъ едната си страна увѣхнжлъ.

— Недѣй пипа цвѣтьето на чедото си, каза ъ бабата, по стой тукъ на страна. Наскоро очаквамъ да дойде Смъртъта, а когато дойде тя недѣй ъ оставя да откъсне дрѣвцето на чедото ти; ако ли тя настоява да го откъсне, то заплаши ъ, че и ти ще откъснешъ други двѣ цвѣтя; тя ще се уплаши, защото, за да откъсне едно жос-да-е цвѣте, трѣбва да има за това заповѣдь отъ Бога, а и длѣжна е Смъртъта да дава всѣки пѣтъ Богу отчетъ за всичкитѣ човѣшки цвѣтя.

— Но защо, каза майката, защо взе да ми е студено?

— Влѣзла Смъртъта, каза бабата; стой си на мѣстото и си припомни хубаво, каквото ти съмъ каза.

VII.

Колкото се Смъртъта приближавала, толкова повече и се увеличавалъ студѣтъ около бѣдната майка. Тя не ъ виждала, но разбрала най-послѣ, че тя стояла отпрѣд ъ.

— Какъ си могла да намѣришъ нжтя до тукъ? а главно какъ си могла да стигнешъ тукъ прѣди мене.

— Майка съмъ, каза злощастната.

Смъртъта протѣга си кокалестата ржка къмъ малкия кактусъ; но майката разбрала това и го покрила съ ржцѣтѣ си толкова силно и настоятелно, щото Смъртъта не могла да му досѣгне нито единъ листъ.

Тогива Смъртъта духнжла надъ ржцѣтѣ на майката, а тая злощастница почувствувала духа ъ като изъ мраморни уста издадено. Мишцѣтѣ ъ омекнжли, а ржцѣтѣ ъ се откончили безсилни и измръзнжли отъ цвѣтето.

— Безумна жено! не можешъ да ми се възпрогивншъ, каза Смъртъта.

— Не; но прѣблагий Богъ може, отговорила майката.

— Азъ правѣъ туй, което ми заповѣда той, отговорила Смъртъта. Азъ му съмъ градинарьтъ; откъсамъ цвѣтята и дървесата, които насадилъ на земята и ги прѣсаждамъ пакъ въ голѣмата райска градина.

— О, отдай ми чедото, каза майката съ плачове и ридания, или пѣкъ откъсни сжщеврѣменно и моето дърво!

— Това е невъзможно, каза Смъртъта; ти ще живѣнешъ още тридесетъ години.

— Трийсе години! извикала отчаяно майката; а за какво ми сж, Смърте, за какво ми сж тия трийсе години? Дай ги на една пощастлива отъ мене майка, както азъ дадохъ кръвѣта си на глога, очитѣ си на езерото, косата си на бабата.

— Не, каза Смъртъта; такъва е волята на Бога, азъ не можъ да промѣнѣмъ нищо.

— Тогива прочее, каза майката, двама ни! Смърте, ако се досѣгнешъ само до цвѣтьето на чедото ми, и азъ ще откъснѣмъ ей тѣзи.

Та уловила и тя съ ржцѣтѣ си двѣ млади и хубави растения.

— Не дѣй пипа тия двѣ цвѣтя, извикала Смъртъта; ти казвашъ, че си злощастна, а при това искашъ да направишъ и друга майка отъ тебе по-злочеста, защото тия двѣ растения сж два близнака.

— О, още една майка! каза бѣдната жена и оставила цвѣтята.

Завладѣла тишина, като че Смъртъта почувствувала нѣважво съкрушение.

VIII.

— Вземи, казала Смъртта, като прѣдала на майката два хубави елмази; тѣ сж очитѣ ти; на минавание прѣзъ езерото взехъ ги съ себе си. Вземи си ги. Тѣ сж по-свѣтли и по-хубави отколкото си бѣхж до сега. Харизвамъ ти ги; погледни съ тѣхъ на тоя дълбокъ порой, който тече покрай тебе. Ще ти кажж имената на тия двѣ растения, които си искала да откъснешъ, та ще имъ видишь и разберешъ бжджцето. Ще видишь, какво си искала да прѣчупишь и истрѣбишь.

— Майката, като си получила назадъ очитѣ, съгледала пороя. То бѣ вълшебно зрѣлище, да вижда прѣкой за какво благодѣтелно и щастливо бжджце сж били прѣдначени двѣтѣ растения, които тя искала да искорени. Животътъ имъ течель подъ единъ радостенъ хоризонтъ верѣдъ единъ концертъ отъ благословни.

— А, казала майката, като си покрила очитѣ, какво страшно прѣстжпление щѣхъ да извършж.

— Виждъ, казала Смъртта.

Двѣтѣ растения бѣхж исчезжли, а вмѣсто тѣхъ стоялъ малкъ кактусъ, който приемаль образа на дѣте. Дѣтето растѣло и ставало на мжжъ, пълненъ съ пламенни страсти. Животътъ му билъ обла съ отъ сълзи, скърбъ, болѣзнь.

— О, Боже мой, казала майката, кой е това?

— Чедото ти, отговорила Смъртта.

Бѣдната майка издала въздишка и се истърколила по земята. Подиръ малко, като си издигнала рацѣтѣ къмъ небето,

— О, Боже мой, като си ми го отлель веджжъ, то запази си го. Каквото правишь Ти, правишь го добрѣ.

Тогавя вече Смъртта протѣгнжла ржка, за да отнеме живота на малкия кактусъ. Но майка, съ една ржка задържайки оная на Смъртта, а съ другата отдавайки ѝ очитѣ си,

— Стой, казала, вземи си ги, за да не го видишь поне, кога ще умира.

И така майката, злочестата майка, прѣживѣла цѣли трийсе години слѣпа и търпяща.

Богъ наредилъ дѣтето въ числото на ангелитѣ, а майката причислилъ къмъ мжченицитѣ.

MALADIES SECRÉTES

impotence, sont guéries avec sûreté. Traitement par lettre après l'envoi d'informations spéciales qui soient accompagnées de timbres-poste pour la réponse. Se diriger à l'adresse :

OFFICE SANITAS
57, Boulevard de Strasbourg
PARIS

EPILEPSIE,

crampes, Neuralgie, sont guéries complètement d'après une méthode unique, mille fois éprouvée.

Traitement par lettre après la remise d'un rapport circonstancié, contenant timbres-poste pour la réponse.

Se diriger à :

OFFICE SANITAS
57, Boulevard de Strasbourg
PARIS

ЕКОНОМИЧЕСКИ САПУНЪ

НА

ХР. ИВ. РИЗО,

награденъ съ златенъ медаль въ I то Българско Земледѣлческо-Промышленно Изложение въ Пловдивъ.

Прѣпочитайте винаги сапуна, който къмъ едната страна носи бюста на Н. Ц. В. Фердинандъ I Български князь, а къмъ другата — надписа : сапунена фабрика, първо качество — Христо Ризо, Варна.

LE FOYER

DOMESTIQUE

JOURNAL pour la FAMILLE

Publie chaque semaine des articles inédits sur tout ce qui intéresse le cercle de la famille : éducation, morale, hygiène, économie domestique. Il vient d'inaugurer un service timbrologique destiné à rendre d'excellents services aux amateurs. Il fait également une large place à des productions littéraires de nature à délasser en instruisant. Sa tendance et son esprit le recommandent tout spécialement aux mères de famille et à la jeunesse. Il peut être mis entre toutes les mains et chaque de ses années représente un cadeau d'étrennes aussi utile qu'attrayant, sous forme d'un beau volume de plus de 600 pages, relié dans un emboîtement spécial.

L'abonnement est de 6 fr. pour l'année et 3 fr. pour 6 moi

Demander à M M Attinger Frères, Neuchâtel,
des livraisons specimen gratuites